

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 332.1:330.322

Кукош М.С.,
провідний інженер,
*Інститут проблем ринку і економіко-екологічних досліджень
Національної Академії наук України*

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ: ОЦІНКА І ПРОПОЗИЦІЇ З РЕАЛІЗАЦІЇ

Кукош М.С. Інвестиційний потенціал Одеського регіону: оцінка і пропозиції з реалізації. У статті проведено аналіз і викладені результати оцінки інвестиційного потенціалу Одеського регіону в розрізі районів на основі авторської методики. Запропоновано аналітична модель, яка складається з двох ключових підходів: кількісної оцінки відповідних показників за районами (економічної віддачі, темпу зростання інвестицій та інших індикативних і індексних показників) та якісної оцінки потенціалу районів. Запропоновано поєднання кількісної та якісної оцінки інвестиційного потенціалу методом багатомірного шкалування для комплексного підходу щодо оцінювання інвестиційної привабливості Одеського регіону з позиції районів з метою їх ранжування для прийняття обґрунтованих рішень. Запропоновано матричний підхід щодо розподілу районів за груповими категоріями для подальшого їх SWOT-аналізу. Розроблено стратегічні рекомендації щодо використання інвестиційного потенціалу та розвитку територій Одеського регіону.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, регіон, інвестиційна привабливість, SWOT-аналіз, матричний підхід, оцінка.

Кукош М.С. Инвестиционный потенциал Одесского региона: оценка и предложения по реализации. В статье проведен анализ и изложены результаты оценки инвестиционного потенциала Одесского региона в разрезе районов на основе авторской методики. Предложена аналитическая модель, которая состоит из двух ключевых подходов: количественной оценки соответствующих показателей по районам (экономической отдачи, темпа роста инвестиций и других индикативных и индексных показателей) и качественной оценки потенциала районов. Предложено сочетание количественной и качественной оценки инвестиционного потенциала методом многомерного шкалирования для комплексного подхода к оценке инвестиционной привлекательности Одесского региона с позиции районов с целью их ранжирования для принятия обоснованных решений. Предложен матричный подход к распределению районов по групповым категориям для дальнейшего их SWOT-анализа. Разработаны стратегические рекомендации по использованию инвестиционного потенциала и развитию территорий Одесского региона.

Ключевые слова: инвестиционный потенциал, регион, инвестиционная привлекательность, SWOT-анализ, матричный подход, оценка.

Kukosh M.S. Investment potential of the Odessa region: evaluation and proposals for implementation. The article analyzes and presents the results of evaluation of the investment potential of the Odessa region in terms of regions based on author's methodology. An analytical model consisting of two key approaches is suggested: quantitative estimation of the corresponding indicators by regions (economic return, investment growth rate and other indicative and index indicators) and qualitative estimation of the potential of districts. A combination of quantitative and qualitative estimation of investment potential by the method of multidimensional scaling for a complex approach to assessing the investment attractiveness of the Odessa region from the position of districts is proposed in order to rank them in order to make well-founded decisions. A matrix approach is proposed for the distribution of districts by group categories for their further SWOT analysis. Strategic recommendations on the use of investment potential and development of territories of the Odessa region have been developed.

Key words: investment potential, region, investment attractiveness, SWOT-analysis, matrix approach, estimation.

Постановка проблеми. У сучасних умовах зростає роль територіальних аспектів зміцнення економіки України, що викликано диспропорціями в регіональному розвитку, які особливо гостро виявляються під

час формування і становлення соціально орієнтованої ринкової економіки. Одним із таких аспектів є інвестиційний потенціал. Інвестиційний потенціал регіону – це сукупна можливість власних і залучених, переважно

на довгостроковій основі, економічних ресурсів забезпечувати за наявності сприятливого інвестиційного клімату інвестиційну діяльність з метою і масштабами, визначеними економічною політикою регіону. Інвестиційний потенціал регіону зумовлюється всіма факторами (що мають різну важливість у різні періоди для різних інвесторів), що характеризують динаміку соціально-економічного розвитку регіону і забезпеченість його необхідними ресурсами (вираженими через елементи інвестиційного потенціалу), і визначається інвестиційною привабливістю території.

Найважливішим елементом механізму залучення інвестиційних ресурсів поряд із попередньою оцінкою ефективності інвестування є оцінювання інвестиційної привабливості регіону, адже останнє, на нашу думку, виступає як своєрідний інструмент узгодження інтересів власників і реципієнтів інвестиційного капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До сучасних досліджень, які відзначаються подальшими розробленнями проблем теорії, методології і практики формування інвестиційного потенціалу регіону та інвестиційної діяльності, належать праці О.І. Амоші, А.М. Асаула, Л.С. Басовського, Є.Р. Бершеди, І.О. Бланка, Б.В. Буркинського, Л. Гітмана, А.Ф. Гойка, В.Ф. Горячука, О.Д. Данілова, А.П. Дуки, В.І. Захарченка, О.М. Котлубая, В.О. Коюди, Ж.Л. Крисько, О.І. Лайка, В.М. Лисюка, М.І. Мельник, І.П. Мойсеєнка, В.М. Осипова, А.А. Пересади, Л.М. Ремньоної, В.П. Савчука, В.Ф. Семенова, В.К. Симоненка, С.Д. Супрун, Д.М. Черваньова, А.В. Череп, Н.Л. Шлафман, Б.М. Щукіна та ін. Проте, віддаючи належне досягнутим результатам, можна виділити низку недостатньо опрацьованих питань формування, використання та розвитку інвестиційного потенціалу регіону як стратегічного чинника соціально-економічних змін в економіці регіону.

Формування цілей статті. Метою статті є комплексне дослідження інвестиційної привабливості районів Одеської області та її потенціалу інвестування, розроблення пропозицій щодо використання інвестиційного потенціалу та розвитку Одеської області.

Вклад основного матеріалу. Для оцінки інвестиційної привабливості Одеського регіону з позиції районів використовувався комплексний підхід, що включає кількісну оцінку відповідних показників районів (економічна віддача, територіальна концентрація інвестицій та індикативні показники економічного та інвестиційного потенціалу, інноваційного потенціалу, фінансового потенціалу, виробничого потенціалу, соціального потенціалу, соціально-економічної й екологічної безпеки), яка доповнена якісною оцінкою потенціалу районів на основі матричного методу і використання SWOT-аналізу для визначення загальних проблем і можливостей для районів і області загалом [1].

Кількісний аналіз. Його суть – в оцінці ефективності вкладень коштів у окремих район, а також у види діяльності в цьому районі. Розрахунки базувалися на обчисленні узагальненого показника за вибраними факторами з використанням методу багатомірного шкалування, з подальшим ранжуванням районів. Із нього попередньо можна дійти висновку про інвестиційну привабливість районів, що враховує і їхню специфіку. Так, п'ятірка лідерів – міста Одеса, Южне, Чорноморськ та Овідіопольський, Лиманський райони.

Однак це забезпечено особливістю територій: розташуванням у них найбільших підприємств та морських портів, що є одними з опорних точок економіки як країни, так і області. П'ятірка «аутсайдерів»: Кілійський, Ренійський райони і міста Біляївка, Теплодар та Балта.

В оцінці інвестиційної привабливості враховувався і вплив видів діяльності в кожному районі. Основними інвестиційними «точками зростання» у понад 88% (31) та 68% (24) районів та міст є такі види діяльності, як «Сільське господарство, мисливство та лісове господарство» й «Оптова та роздрібна торгівля» відповідно. У майбутньому великий потенціал є у таких видах діяльності, як «Будівництво», «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність», «Операції з нерухомим майном». Вони змогли увійти практично в кожену трійку найбільш інвестиційно привабливих видів діяльності більш ніж у третині адміністративно-територіальних одиниць, а в низці районів навіть успішно конкурувати з «традиційними видами діяльності» («Оптова та роздрібна торгівля» і «Сільське господарство, мисливство та лісове господарство»). Це зумовлено рентабельністю і високою економічною віддачею названих видів діяльності, які належать до сфери послуг, що також свідчить про великий невживаний інвестиційний потенціал цієї сфери [2].

Таким чином, лідерами за інвестиційним потенціалом залишаються райони з великими конгломератами виробництва і достатнім числом населення. Відповідно, «вчора-сьогодні» основними «точками зростання» є сільське господарство і торгівля. Однак найкращі темпи розвитку у сфері послуг, що показує їхню велику перспективність та інвестиційну привабливість «завтра». Тренд останніх років – збільшення у сфері послуг частки видів діяльності, що спеціалізуються на наданні персональних послуг споживачам, і активізація малого підприємництва (зростання числа приватних підприємств, що займаються наданням персональних послуг). Необхідно вкладати кошти і взаємодіяти з інвесторами щодо виявлених вище «точок зростання» і найбільш перспективних видів діяльності в кожному районі.

Якісний аналіз. Інвестиційна привабливість районів була оцінена за сукупністю критеріїв, таких як результативність, екологічна безпека, фінансовий, інноваційний, виробничий, соціальний, зовнішній і внутрішній інвестиційний потенціали. Оцінка проведена за допомогою співвідношення факторів: темпу зростання інвестицій в основний капітал (єдиної бази) з економічною віддачею, динамікою рентабельності реалізованої продукції, прямих іноземних інвестицій у регіон, обсягів реалізованої промислової продукції, обсягів інноваційних товарів, викидів забруднюючих речовин, внутрішніх інвестиційних ресурсів і чисельністю економічно активного населення. Тобто інвестиційний потенціал (привабливість) визначається динамізмом розвитку його факторів, що характеризує прискорений розвиток територій.

Підсумок якісної оцінки в сукупності з кількісною оцінкою виявив кілька цікавих моментів. Перший: відсутність групи районів «Зростаючі лідери» та наявність тільки одного «Сталого лідера» – м. Одеса. Другий: основна кількість районів рівномірно розподілилася між категоріями «Аутсайдер» і «Потребують уваги». Третій: лідери за кількісною оцінкою – м. Южне, м. Чорноморськ та Овідіопольський, Лиманський

райони – у процесі якісного аналізу виявляються в «Потребують уваги». Татарбунарський район, що займає шосте місце за підсумками кількісної оцінки, за розподілом згідно з матричним підходом виявляється в «Аутсайдерах» (рис. 1).

Стрілками на рис. 1 показані логічні напрями якісного інвестиційного розвитку районів. За «Сталими лідерами» – справжній потенціал розвитку, що сформувався в минулому (великі обсяги інвестицій і найбільша привабливість факторів інвестиційного розвитку за вже невисокого динамізму інвестиційної діяльності). За «Зростаючими лідерами» – справжній і майбутній потенціал, що формується сьогодні (істотний динамізм інвестиційного розвитку за високої привабливості факторів інвестування і не завжди істотних обсягів інвестицій). За «Потребують уваги» – майбутній потенціал розвитку, який може сформуватися в майбутньому за розвитку певних умов (високий динамізм інвестування за несуттєвого його обсягу і низького потенціалу факторів інвестиційної привабливості). «Аутсайдери» – райони, які не мають інвестиційного потенціалу в теперішньому і майбутньому без корінного «перелому» ситуації і створення необхідних умов інвестиційної привабливості.

Таким чином, по суті, основне економічно стабільне «ядро» Одеської області, яке відносно динамічно розвивається, становлять всього 8 найбільш інвестиційно привабливих адміністративно-територіальних одиниць: м. Одеса, м. Южне, м. Чорноморськ, м. Ізмаїл, Овідіопольський, Лиманський, а також Татарбунарський і Біляївський райони. З них тільки м. Одеса має досить ресурсів для самостійного інвестиційного розвитку. У районах концентрація інвестиційної, промислової та ділової активності спостерігається в районних центрах. Розподіл ресурсів по районах малоефективний, що негативно позначається на рівні життя в сільській місцевості – жителі районів переїжджають в райцентри, погіршуючи демографічну ситуацію на селі.

Для отримання більшого ефекту майбутнього розвитку економіки регіону активна робота з інвестування та залучення інвестицій повинна бути спрямована на райони «Зростаючі лідери» і «Потребують уваги». Останні підлягають аналізу на предмет виявлення

потенційних «лідерів» за певних вкладень. «Стали лідери» є важливими генераторами ВРП, але вони більш самодостатні і менше залежать від інвестиційних впливів, оскільки вже забезпечили собі їх істотний обсяг, який необхідно жорстко контролювати і перерозподіляти його надлишок («донорство») на користь районів вищезазначених категорій. Але і райони «Стали лідери» повинні залучати інвестиції, прагнучи до підвищення динамізму в розвитку.

Стабільний інвестиційний потенціал Одеського регіону визначається лідерством «традиційних» районів (розташованих по осях «трикутника»: Одеська агломерація – Ізмаїл – Татарбунарський) і галузей, що генерують прибуток (за допомогою внутрішніх продажів і експорту) для інвестування в нові технології. Для підвищення конкурентоспроможності регіону залучення інвестицій має йти по шляху від районів «Зростаючі лідери» (і «Потребують уваги», що мають потенціал перетворення в «лідерів») до районів «Стали лідери». Але і стратегія залучення інвестицій для районів «аутсайдерів», через інновації та нові технології може орієнтуватися на перетворення в «лідерів».

Отже, якісний аналіз інвестиційної привабливості районів, відкоригувавши їх кількісний рейтинг, дав змогу сформувати підсумкову карту ранжирування районів за інвестиційною привабливістю (потенціалом) (рис. 2).

Аналіз карти чітко дає змогу виділити п'ять субрегіонів, серед яких один (із центром в м. Одеса) є субрегіоном агломераційного типу (Одеська агломерація) та найбільшим портово-промисловим комплексом в Україні. Як видно, шість із перших десяти адміністративно-територіальних одиниць у рейтингу інвестиційної привабливості входять у цей «трикутник сил» – це найбільш розвинені райони «Потребують уваги» і м. Одеса – «Сталий лідер», які мають найбільшу ефективність у регіоні і значну вагу у ВРП. Це територія Овідіопольського, Лиманського, Біляївського районів Одеської області та тісно пов'язані з ядром міста-супутники: Южне, Чорноморськ.

Окремо виділяється Придунайський економічний субрегіон (входить в одеський «трикутник сил»), який має транспортно-економічну спеціалізацію та об'єднує м. Ізмаїл, Болградський, Ізмаїльський, Кілійський, Ренійський райони Одеської області. Також виділяються субрегіони в межах Одеської області агропромислово-транспортної спеціалізації з середнім та низьким рівнем інвестиційної привабливості, серед яких – Нижній Дністер, Північний Схід і Північ. Окремо виділяється Татарбунарський район, що входить у «трикутник сил» та є ефективним районом.

Осі зазначеного «трикутника точок зростання» області фактично збігаються з найбільш великими обласними транспортними магістралями. Висновок очевидний: за особливостей географічного положення Одеської

«Зростаючі лідери»	«Потребують уваги» м. Балта (35), м. Біляївка (34), м. Білгород-Дністровський (25), м. Ізмаїл (7), м. Южне (2), м. Подільськ (16), м. Теплодар (33), м. Чорноморськ (3), Балтський (21), Овідіопольський (4), Окнянський (29), Арцизький (9), Біляївський (8), Кілійський (31), Подільський (30), Любашівський (20), Лиманський (5)
«Стали лідери» м. Одеса (1)	«Аутсайдери» Ананьівський (22), Білгород-Дністровський (14), Березівський (11), Іванівський (24), Болградський (19), Великомихайлівський (12), Ізмаїльський (15), Кодимський (18), Ренійський (32), Миколаївський (10), Роздільнянський (17), Савранський (23), Саратовський (27), Тарутинський (26), Татарбунарський (6), Захарівський (28), Ширяївський (13)

Рис. 1. Зведений розподіл районів за групами за інвестиційною привабливістю (інвестиційного потенціалу) (якісний рейтинг)

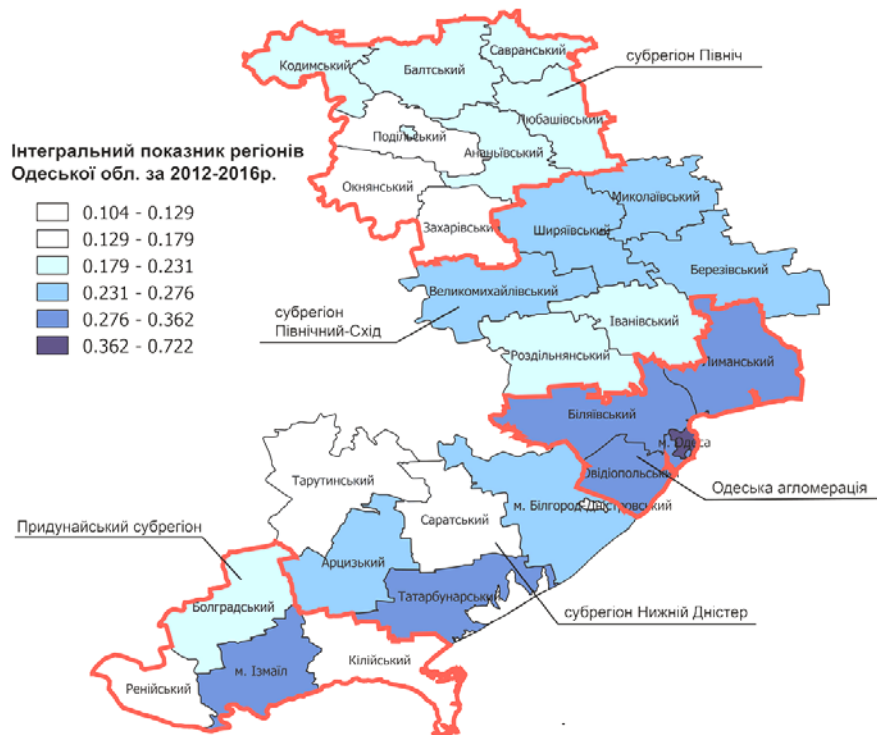
області та України є чіткий взаємозв'язок розвиненості транспортної інфраструктури в районі і привабливості (потенціалу) самого району.

Цей висновок підтверджується тим, що райони, які не входять у «трикутник», але мають непоганий потенціал розвитку, також знаходяться на великих транспортних магістралях – вони найбільш ефективно використовують коопераційні, транспортні та транзитні можливості області і країни.

І навпаки: райони, що знаходяться далеко від транспортних магістралей та не входять у географічне розташування одеського «трикутника сил», належать до «Потребують уваги» й «Аутсайтери».

Таким чином, для підвищення ефективності інвестиційної привабливості (формування інвестиційного потенціалу) районів в умовах області необхідний розвиток транспортної інфраструктури, що дасть змогу реалізувати закладені в їх географічному розташуванні можливості.

На основі результатів якісного ранжирування районів, з урахуванням результатів SWOT-аналізу спільних особливостей розвитку за видами діяльності та «приватної» специфіки розвитку, у табл. 1 наведена підсумкова «картина» інвестиційної привабливості (інвестиційного потенціалу) трьох виявлених груп районів з виробленням певних рекомендацій.

Найбільш інвестиційно привабливі види діяльності	Регіони/райони області
Будівництво	м. Балта, м. Подільськ, м. Теплодар, Анаванський, Березівський, Великомихайлівський, Ізміївський, Ізмаїльський, Любашівський
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	м. Теплодар, Лиманський
Інформація та телекомунікації	м. Б-Дністровський, Ізмаїльський, Овідіопольський
Операції з нерухомими майном	м. Білявка, м. Подільськ, Арцизький, Б-Дністровський, Болградський, Кілійський, Кодимський, Саратський, Ширяївський
Оптова та роздрібна торгівля	м. Одеса, м. Балта, м. Б-Дністровський, м. Білявка, м. Ізмаїл, м. Чорноморськ, м. Подільськ, м. Южне, Анаванський, Арцизький, Болградський, Великомихайлівський, Кілійський, Кодимський, Лиманський, Подільський, Миколаївський, Овідіопольський, Роздільнянський, Савранський, Саратський, Ширяївський
Освіта	м. Одеса
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	м. Чорноморськ
Промисловість	м. Білявка, Захарівський
Професійна, наукова та технічна діяльність	м. Ізмаїл, Білявський
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	м. Балта, м. Б-Дністровський, м. Ізмаїл, м. Чорноморськ, м. Южне, Анаванський, Арцизький, Балтський, Б-Дністровський, Білявський, Березівський, Болградський, Великомихайлівський, Ізміївський, Ізмаїльський, Кілійський, Кодимський, Лиманський, Подільський, Овідіопольський, Оннянський, Любашівський, Миколаївський, Овідіопольський, Роздільнянський, Ренійський, Савранський, Саратський, Захарівський, Ширяївський
Тимчасове розміщення й організація харчування	м. Одеса, Б-Дністровський
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	м. Южне, Білявський, Березівський, Іванівський, Лиманський, Любашівський, Роздільнянський, Савранський
Фінансова та страхова діяльність	м. Одеса

Рис. 2. Підсумкова карта ранжирування районів за інвестиційною привабливістю

Таблиця 1

Розподіл районів Одеської області за матричним методом та SWOT-аналізом

Група	Рекомендації
«Сталі лідери»	Загрози виходять, головним чином, з трьох напрямів, таких як слабка інноваційна активність у промисловості і, як наслідок відставання в технологіях від світових лідерів; зміна зовнішньополітичної кон'юнктури і падіння експорту; висока залежність від імпорتنних ресурсів, особливо енергоресурсів.
«Потребують уваги»	Ці райони за достатньої уваги з боку влади зможуть реалізувати свій потенціал. Вони займають різне становище в групі (хто ближче до переходу в «Зростаючі лідери», хто – в «Аутсайтери»), але основна загальна загроза – помилка у векторі вкладень інвестицій і погано опрацьовані інвестиційні плани. При цьому органи місцевої влади не в змозі самі, без підтримки приватних структур і населення, розвивати ці райони до «Зростаючі лідери», тому однією з позитивних для потенційного інвестора можливостей у цих районах стає реалізація принципів приватно-державного партнерства на вигідних умовах
«Аутсайтери»	Для цієї групи районів характерні всі основні мінуси і загрози регіону загалом. За обмеженого бюджету і слабкої інвестиційної підтримки розвиток в цих районах повинен спиратися на такі основні можливості, як оригінальний і ретельно пророблений інвестиційний план, чітка взаємодія влади і бізнесу на місцях, пріоритет вкладень в інфраструктуру району. Основна загроза для цих районів – демографічна: відтік населення в сусідні райони через кращі умови щодо оплати праці, житла і загальної інфраструктури.

Отже, загалом стабільна конкурентоспроможність районів визначається лідерством традиційних галузей, які формують фінансові ресурси для розвитку інноваційних технологій. Здебільшого це «промисловість», яка як найбільш велика сфера діяльності і визначає основні ризики і загрози. Окремою групою ризиків для інвестора в районах є сильна конкуренція за ресурси, особливо за трудові, а також обмеження за видами діяльності в деяких районах.

Комплексне дослідження інвестиційної привабливості районів Одеської області і її потенціалу інвестування дало змогу розробити низку пропозицій щодо використання інвестиційного потенціалу та розвитку територій Одеського регіону.

По-перше, доцільно активізувати роботу «на місцях», а саме:

- більш динамічно розвивати інфраструктурний потенціал районів, особливо транспортну та інституційну інфраструктуру послуг для бізнесу, створюючи сприятливий «фінансовий клімат» для інвесторів (можливе надання більш істотних пільг під час інвестування в інфраструктуру розвитку районів);

- активізувати системний розвиток туристичних напрямів (основні точки туристичних маршрутів і місцеві визначні пам'ятки), одночасно розвиваючи інфраструктуру туризму (його рекламу);

- підвищити в районах рівень опрацювання інвестиційних проектів, що запропоновані інвесторами (з персоналізацією відповідальності), чітко визначивши «точки зростання» району з детальним розробленням бізнес-плану проекту, оцінивши в ньому не тільки бажаний обсяг інвестицій, а й очікувані результати, віддачу, ефективність, терміни окупності;

- за можливості розділяти плани з інвестицій за вкладеннями в оновлення основних фондів, у створення нових виробництв і в розвиток інфраструктури, що дасть змогу комплексно здійснювати моніторинг розвитку району. Для залучення інвестора в «проблемні точки» області можна використовувати механізми гарантій повернення інвестицій з боку влади.

По-друге, реалізація стратегії «приєднання» щодо районів «Лідери» здійснює підтримку розвитку «відстаючих» районів області. Ця стратегія може проводитися в таких формах, які реалізуються як окремо, так і в поєднанні одна з одною:

- цільова фінансово-інвестиційна і «управлінська» допомога районів «лідерів», що становлять основу одеського «трикутника сил» (ключові «доходні» райони – «донори»: Овідіопольський, Лиманський, Біляївський і м. Одеса, м. Южне, м. Чорноморськ, м. Ізмаїл), районам – «аутсайдерам»;

- створення районних кластерів і реалізація «сталими» районами спільних програм (інвестпроектів) із

«Зростаючими» і з «Потребують уваги» районами на принципах співфінансування (велика частка – за «сталими» районами) та об'єднання управлінських компетенцій для прискорення і підтримки їхнього розвитку з метою формування районних «точок зростання». Тут варто врахувати, що всередині області найбільш привабливі сфери реалізації інвестиційних програм – сільське господарство, сфера виробництва та послуг (в основному транспорт, туризм і торгівля);

- реалізація спільних проектів у районах із рівноцінним розвитком для об'єднання можливостей з метою підвищення загального потенціалу (синергетичний ефект) в конкурентній боротьбі за залучення інвестицій.

Під час реалізації зазначених форм стратегії «приєднання» на підготовчому етапі необхідно чітко визначити можливості та ресурси кожного району, після чого можна адміністративно закріплювати нові зв'язки. Стратегією економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року визначено, що перевага надається модернізаційному сценарію розвитку регіону, який базується на ефективному використанні наявного в області ресурсного потенціалу на принципах інтенсивного типу економічного зростання. Такий сценарій передбачає підвищення конкурентоспроможності економіки області шляхом об'єднання зусиль органів державного управління, бізнесу і громад [3].

Обраний регіоном сценарій розвитку передбачає перетворення Одещини на «технологічний буксир» для інших прилеглих до Одеської області регіонів, оскільки така модель розвитку має стати каталізатором створення високотехнологічних кластерів, які, у свою чергу, сформуєть тенденцію до поширення ареалів економічної активності, що спричинить появу масштабного мультиплікативного ефекту. Доцільно передбачити, щоб регіони, які слабо розвиваються, потрапляли під вплив програм відразу декількох напрямів.

Висновки. Таким чином, найважливіший інструментарій реалізації стратегії «приєднання» у вигляді спільної реалізації різних програм та інвестиційних проектів повинен дати змогу уникнути «розпилення» інвестиційних коштів під час вкладання інвестицій у «відстаючі» райони. Загалом доцільно за допомогою вищезгаданої стратегії створити ще один «трикутник сил» в області. Наприклад, він може бути заснований на енергетичній, туристичній або сільськогосподарській кооперації районів. Реалізація всіх вищенаведених пропозицій не виключає підвищення ефективності їх здійснення за допомогою використання можливостей державно-приватного партнерства та адміністративно-територіальної реформи, яка може сприяти підвищенню зацікавленості інвестора в малопробиткових (або довгострокових) інвестиційних проєктах.

Список використаних джерел:

1. Кукош М.С. Оцінка інвестиційного потенціалу регіону з позиції районів з використанням методу багатомірного шкалювання / М. С. Кукош // Інтелект XXI. Науковий економічний журнал. 2018. № 2. С. 144–150.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. «Про затвердження Стратегії економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року». URL: <http://oblrada.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/32-VII.pdf>